

TÀI LIỆU TUYÊN TRUYỀN

Về biến động chính trị - xã hội tại U-crai-na (dành cho cán bộ, đảng viên và nhân dân)

I. Khái quát diễn biến tình hình

- Sau khi Tổng thống Vích-to Y-a-nu-cô-vích tạm dừng ký Hiệp định Liên kết với EU vào tháng 11/2013, tại Ki-ép và nhiều thành phố khác ở U-crai-na đã diễn ra biểu tình quy mô lớn với nòng cốt là phong trào Euromaidan (ủng hộ gia nhập EU), có đợt lên đến gần nửa triệu người tham gia.

- Từ đầu năm 2014, tình hình trở nên căng thẳng, đặc biệt sau khi Quốc hội U-crai-na thông qua dự luật cấm biểu tình chống Chính phủ vào ngày 16/01/2014. Từ ngày 18-20/02/2014 đã xảy ra đụng độ giữa các lực lượng cực đoan và cảnh sát làm gần 100 người chết (trong đó có nhiều cảnh sát) và hàng nghìn người bị thương. Trên toàn U-crai-na, đã có hơn 40 tượng đài Lê-nin và tượng đài kỷ niệm thời Xô-viết và các biểu tượng cộng sản bị kéo đổ, đập phá.

- Chiều 21/02/2014, với sự trung gian hòa giải của Nga và EU, tại Phủ Tổng thống U-crai-na, dưới sự chứng kiến của Ngoại trưởng Đức, Ba Lan, đại diện Bộ Ngoại giao Pháp và đặc phái viên của Tổng thống Nga về nhân quyền, Tổng thống Vích-to Y-a-nu-cô-vích và lãnh đạo các đảng đối lập gồm Đảng "UDAR", Đảng "Tổ quốc", Đảng "Tự do" đã ký "Thỏa thuận về giải quyết xung đột tại U-crai-na"¹.

- Ngày 22/02/2014, trong khi Tổng thống V. Y-a-nu-cô-vích không có mặt tại thủ đô Ki-ép, lợi dụng tình hình liên minh cầm quyền của Đảng Khu vực và Đảng Cộng sản tan rã (Chủ tịch và Phó Chủ tịch Quốc hội thứ nhất từ chức "vì lý do sức khỏe", nhiều đảng viên của Đảng Khu vực tuyên bố ra khỏi Đảng trở thành các nghị sĩ phi đảng phái, Đảng Cộng sản tẩy chay, không tham gia biểu quyết), Quốc hội đã bầu ông Ô. Tơ-chi-nốp, được coi là "cánh tay phải" của bà Y. Ti-mô-sen-cô cựu Thủ tướng, làm Chủ tịch, thông qua luật khôi phục lại Hiến pháp 2004, phế truất Tổng thống V. Y-a-nu-cô-vích, ấn định tổ chức bầu cử Tổng

---

¹ Theo đó, trong vòng 48 giờ phải khôi phục hiệu lực Hiến pháp 2004 để quay lại chế độ Nghị viện - Tổng thống, lập Chính phủ liên minh thống nhất dân tộc, bầu cử Tổng thống trước hạn, thả người biểu tình đang bị bắt giữ, người biểu tình cần rút khỏi các trụ sở hành chính và công trình công cộng.

thống trước hạn vào ngày 25/5/2014, trả tự do cho bà Y. Ti-mô-sen-cô. Sau đó, Quốc hội đã bầu Chủ tịch Quốc hội Ô. Tơ-chi-nốp làm quyền Tổng thống. Trong ngày 27/02/2014, Quốc hội U-crai-na đã bỏ phiếu thông qua Chính phủ mới gồm đại diện một số đảng phái tham gia lật đổ ông V. Y-a-nu-cô-vích và một số chuyên gia, chính khách độc lập, ông A. Y-át-xen-ni-úc, Lãnh đạo Đảng “Tổ quốc” là Thủ tướng tạm quyền.

- Phát biểu ý kiến trên truyền hình, quyền Tổng thống Ô. Tơ-chi-nốp cho biết ông sẽ làm tất cả để duy trì hòa bình và đồng thuận tại U-crai-na, đưa đất nước trở lại con đường phát triển dân chủ kiểu châu Âu, kêu gọi chấm dứt đối đầu; khẳng định sẵn sàng đối thoại với Nga trên cơ sở mới, bình đẳng, láng giềng, hiểu biết và tính tới sự lựa chọn châu Âu của U-crai-na.

- Ông V. Y-a-nu-cô-vích đã sang thành phố Rốt-xtốp trên sông Đông của Liên bang Nga. Ngày 28/02, tại thành phố Rốt-xtốp trên sông Đông, phát biểu trước báo chí, ông tuyên bố vẫn là Tổng thống hợp hiến, không công nhận các quyết định của Quốc hội, coi đây là một cuộc đảo chính. Ông đã đề nghị và được Nga chấp thuận bảo đảm an toàn cho cá nhân và gia đình.

- Chiến dịch tranh cử Tổng thống đã bắt đầu khởi động. Đến nay, bà Y. Ti-mô-sen-cô, ông Đốp-kin - Tỉnh trưởng tỉnh Khác-cốp và ông V. Cờ-li-chờ-cô - thủ lĩnh Đảng UDAR đã tuyên bố sẽ ra tranh cử Tổng thống.

- Tình hình tại U-crai-na trong mấy ngày qua đã tạm thời lắng xuống, bạo lực và xung đột đường phố không còn, nhưng sự ổn định chỉ ở mức tương đối. Mặt khác, căng thẳng xuất hiện tại Cộng hòa tự trị Crum. Từ rạng sáng ngày 27/02, một số lực lượng được coi là thân Nga đã chiếm trụ sở Quốc hội Crum, dẫn đến đụng độ làm 2 người chết và vài chục người bị thương. Ngày 28/02, Quốc hội Crum đã bỏ phiếu bầu ông Ác-sô-nốp (là Thủ lĩnh phong trào chính trị - xã hội toàn Crum “Sự thống nhất Nga”) làm Thủ tướng Chính phủ Cộng hòa tự trị Crum. Ông Ác-sô-nốp tuyên bố ông Y-a-nu-cô-vích là Tổng thống hợp hiến của U-crai-na, bày tỏ sẽ phục tùng ông Y-a-nu-cô-vích và tổ chức tiến hành trưng cầu dân ý vào ngày 30/3 về mở rộng quyền tự chủ, thậm chí thay đổi quy chế của Crum từ Cộng hòa tự trị sang quốc gia độc lập. Hiện các cơ sở quan trọng của Crum do các lực lượng tự xưng là dân phòng “thân Nga” chiếm giữ, Tổng Lãnh sự quán Nga tại Crum áp dụng các biện pháp để cấp hộ chiếu Nga cho các công dân U-crai-na tại đây, trong đó có đội lính đặc nhiệm thuộc Bộ Nội vụ U-crai-na.

Phe đối lập ở U-crai-na đã chiếm được ưu thế lớn trên chính trường, Kêu gọi sự trợ giúp tài chính từ các nước phương Tây. Tuy đã có nhiều tuyên bố hứa cứu trợ, nhưng EU và Mỹ còn đang tính toán, cân nhắc và chưa triển khai cụ thể.

- Trong cuộc điện đàm với các lãnh đạo EU ngày 28/02, Tổng thống Nga V. Pu-tin kêu gọi nhanh chóng đưa tình hình U-crai-na trở lại bình thường và không được để bất ổn leo thang.

- Ngày 01/03/2014, Tổng thống V. Pu-tin đã gửi yêu cầu đến Hội đồng Liên bang xin chấp thuận cho phép sử dụng quân đội Nga trên lãnh thổ U-crai-na (theo điều 102, mục g trong Hiến pháp Liên bang Nga). Thủ tướng Crum X. Ác-xi-ô-nốp đề nghị Tổng thống Nga “giúp đỡ bảo đảm hoà bình trên lãnh thổ Cộng hoà tự trị Crum”. Hội đồng Liên bang đã bỏ phiếu nhất trí (84/84 phiếu). Cơ sở để Hội đồng Liên bang thông qua quyết định trao quyền cho Tổng thống V. Pu-tin điều động quân vào U-crai-na là: (i) Học thuyết quân sự của Nga năm 2010 cho phép sử dụng quân đội và các lực lượng vũ trang bảo vệ công dân Nga ở bên ngoài lãnh thổ trên cơ sở các nguyên tắc cơ bản của luật pháp quốc tế và cam kết quốc tế của Nga; (ii) Theo điều 7 Hiệp ước hữu nghị, hợp tác và đối tác giữa Nga và U-crai-na: Hai bên cam kết có trách nhiệm phối hợp hành động nhằm ngăn chặn nguy cơ đối với an ninh, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của bên kia. (iii) Thủ tướng Crum ra Tuyên bố đề nghị Tổng thống Nga giúp bảo đảm an ninh và ổn định của Crum, Tổng thống hợp hiến V. Y-a-nu-cô-vích ủng hộ đề nghị của Thủ tướng Crum; (iv) Trên cơ sở đề nghị của hai viện Quốc hội (Đu-ma quốc gia và Hội đồng Liên bang) kiến nghị Tổng thống có biện pháp ổn định tình hình tại Crum và bảo vệ nhân dân trước sự lộng hành và bạo lực. Bộ Ngoại giao Nga cho biết, Tổng thống V. Pu-tin đã được trao quyền tiến hành can thiệp quân sự, nhưng không có nghĩa sẽ thực hiện ngay, mà tùy vào diễn biến tình hình. Cho đến nay, Tổng thống Nga chưa đưa ra quyết định đưa quân vào U-crai-na, kêu gọi U-crai-na thực hiện Thỏa thuận ngày 21/02 để giải quyết khủng hoảng. Theo thỏa thuận đã ký với U-crai-na, Nga được phép đặt 25.000 quân nhân tại Hạm đội Biển Đen nhưng con số thực tế hiện nay chỉ có 16.000 quân nhân đang đóng tại đây; do vậy, việc Nga tăng cường lực lượng tại Crum không vi phạm thỏa thuận.

- Cũng trong ngày 01/3/2014, Thủ tướng Nga Đ. Mét-vê-đép đã trao đổi điện thoại với Thủ tướng tạm quyền A. Y-át-xen-ni-úc của U-crai-na. Thủ tướng Nga nhấn mạnh mối quan tâm duy trì quan hệ ổn định và hữu nghị giữa hai

nước, đồng thời khẳng định, Nga có quyền bảo vệ lợi ích hợp pháp của người dân và binh sĩ Nga đóng quân trên lãnh thổ nước Cộng hoà tự trị Crum thuộc U-crai-na. Ông Đ. Mét-vê-đép cho rằng, các quan chức U-crai-na có quyết định trái pháp luật và sử dụng vũ lực chống lại công dân Nga tại đây sẽ phải chịu trách nhiệm về hành động của họ.

Quyền Tổng thống U-crai-na đã tuyên bố tổng động viên, ra lệnh đặt quân đội trong tình trạng sẵn sàng chiến đấu; đề nghị EU, Mỹ và NATO xem xét tất cả các cơ chế có thể để bảo vệ toàn vẹn lãnh thổ của U-crai-na, trong đó có việc thực hiện Bản ghi nhớ Bu-đa-pét năm 1994.

Viện kiểm sát U-crai-na tuyên bố, những chính quyền địa phương (Đô-nhét, Crum, Xê-vát-xta-pôn) thông qua quyết định tổ chức trưng cầu dân ý, chiếm chính quyền là bất hợp pháp, không được chính phủ U-crai-na công nhận.

Trong khi đó, đã có nhiều quan chức cấp cao của quân đội và an ninh tại Crum tuyên thệ trung thành với người dân Crum, không tuân lệnh chính quyền U-crai-na. Có tin tâu khu trục Hét-man Xa-hai-đách-ny của Hải quân U-crai-na đã quay sang Nga, chỉ huy tàu đã từ chối tuân lệnh của Tổng thống tạm quyền Ô. Tơ-chi-nốp.

Ngày 01/3/2014, Người Phụ trách đối ngoại của EU là bà Ca-tơ-rin Át-sơ-tôn kêu gọi giải quyết cuộc khủng hoảng tại U-crai-na bằng biện pháp hòa bình, thông qua đối thoại theo luật pháp quốc tế và U-crai-na, đề nghị Nga không đưa quân vào U-crai-na.

- Ngày 02/3/2014, trong cuộc họp khẩn cấp về tình hình U-crai-na, Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc khẳng định sự cấp thiết tiến hành đối thoại chính trị toàn diện giữa những người dân U-crai-na, kêu gọi tất cả các bên ở U-crai-na và các nước kiềm chế tối đa, tránh những hành động và tuyên bố có thể làm tình hình thêm trầm trọng. Tại cuộc họp, nhiều nước, đứng đầu là Mỹ đề xuất Liên hợp quốc tổ chức đoàn phái bộ trung gian giải quyết khủng hoảng và cử quan sát viên của Liên hợp quốc hoặc OSCE đến U-crai-na, coi đây là biện pháp tốt nhất để nắm tình hình và ngăn chặn những hành động quá khích. Một lần nữa Nga nhắc lại, các bên tại U-crai-na cần thực thi thoả thuận đã ký ngày 21/02/2014, yêu cầu chấm dứt tình trạng bạo lực, nhằm đưa tình hình tại U-crai-na trở lại khuôn khổ Hiến pháp và thành lập một chính phủ hoà hợp toàn dân. Tổng Thư ký Liên hợp quốc Ban Ki Mun đang xem xét đề xuất về việc đóng vai trò trung gian tại U-crai-na.

Tổng thống Mỹ tuyên bố sẵn sàng hỗ trợ “đáng kể” cho Chính phủ U-crai-na, sẽ tạm dừng chuẩn bị cho Hội nghị G-8 sẽ diễn ra tại Xô-chi; kêu gọi giải quyết khủng hoảng tại U-crai-na bằng biện pháp hòa bình, đàm phán trực tiếp với chính phủ U-crai-na và cử quan sát viên quốc tế của Liên hợp quốc hoặc OSCE đến U-crai-na. Mỹ sẽ tiến hành tham vấn khẩn cấp với các đồng minh và đối tác trong Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc, NATO, OSCE và các nước đã ký Bản ghi nhớ Bu-da-pét năm 1994, theo đó Nga, Mỹ, Anh đã cam kết bảo đảm an toàn cho U-crai-na trong trường hợp nước này từ bỏ vũ khí hạt nhân. Mỹ đề nghị bắt đầu ngay đối thoại giữa Nga và chính phủ U-crai-na, với sự tham gia trợ giúp của quốc tế, trong đó có Mỹ.

Tổng thống Nga V. Pu-tin đã điện đàm với Tổng Thư ký Liên hợp quốc, cho biết trong trường hợp người dân gốc Nga bị đe dọa, Nga sẽ hành động trong khuôn khổ luật pháp quốc tế. Tổng thống Nga V. Pu-tin đã điện đàm với Tổng thống Mỹ B. O-ba-ma (90 phút), điện đàm với Tổng thống Pháp P. Ô-lăng-đơ và Thủ tướng Đức A. Méc-ken về tình hình tại U-crai-na, bày tỏ lo ngại trước những hành động của các phần tử cực đoan ở miền Đông và Crum, buộc Nga phải bảo vệ lợi ích của những người dân gốc Nga.

II. Dư luận quốc tế:

1. Nga:

- Nga cho rằng những diễn biến vừa qua tại U-crai-na là một cuộc đảo chính cướp chính quyền bằng bạo lực đường phố, do các lực lượng đối lập thực hiện, với sự hậu thuẫn của Mỹ và phương Tây; các quyết định của Quốc hội U-crai-na là không hợp pháp; phê phán các nước vội vã công nhận các cơ cấu chính quyền được bầu ra một cách bất hợp pháp tại Ki-ép.

- Đến nay, Nga vẫn kiên trì yêu cầu các bên cần có trách nhiệm thực thi thỏa thuận ký ngày 21/02/2014, không để tình hình căng thẳng tiếp diễn, cần dành sự quan tâm hàng đầu đến việc xử lý các phần tử đối lập cực đoan nhằm tránh để tình hình vượt tầm kiểm soát, kêu gọi phương Tây không can thiệp vào công việc nội bộ của U-crai-na.

- Lãnh đạo Nga ở các cấp đều khẳng định coi trọng quan hệ anh em láng giềng, đối tác chiến lược, không thể tách rời giữa Nga với U-crai-na, sẵn sàng nói lại hợp tác với U-crai-na khi chính quyền mới được thành lập dựa trên Hiến pháp, sẽ tiếp tục thực hiện các cam kết mang tính pháp lý, theo lộ trình.

- Từ ngày 26/02 đến ngày 03/03/2014, Nga tiến hành tập trận nhằm kiểm tra khả năng tác chiến của các lực lượng thuộc quân khu phía Tây, quân khu Trung tâm và Ban chỉ huy quân đội bộ đường không, tại biên giới giữa Nga với các nước, trong đó có U-crai-na; khẳng định sự kiện này không gắn với tình hình U-crai-na mà đã thông báo với NATO trong năm 2013. Trước đó, ngày 25/02/2014, Chủ tịch Thượng viện Nga tuyên bố kịch bản can thiệp quân sự của Nga vào tình hình U-crai-na hoàn toàn bị loại trừ.

- Nga tuyên bố sẽ bảo vệ lợi ích của kiều dân Nga, ngăn ngừa các biểu hiện cực đoan đe dọa tính mạng và sức khỏe công dân Nga; các cơ quan của Nga đang xem xét đơn giản hóa thủ tục cấp quốc tịch Nga cho công dân U-crai-na gốc Nga.

2. Mỹ và EU:

- Mỹ cho rằng sự kiện chính trị tại U-crai-na không phải là đảo chính nhà nước, ủng hộ quyết định của Quốc hội bổ nhiệm Chủ tịch Quốc hội làm quyền Tổng thống, kêu gọi Nga không can thiệp quân sự vào U-crai-na như cách Nga phản đối can thiệp quân sự vào Xi-ri, Li-bi và các nước khác. Nếu Nga đưa quân vào U-crai-na sẽ là “sai lầm nghiêm trọng”, gây ra bạo lực và leo thang, làm căng thẳng tình hình, không có lợi cho bất cứ bên nào, kể cả U-crai-na, Nga, châu Âu và Mỹ.

- Ngày 27/02/2014, Ngoại trưởng Mỹ tuyên bố Mỹ đang xem xét sớm cấp khoản vay 1 tỷ USD hỗ trợ Ki-ép góp phần ngăn chặn sự sụp đổ của nền kinh tế. Tuy nhiên, chính quyền mới cần tiến hành ngay cải cách kinh tế, đấu tranh chống tham nhũng và chuẩn bị bầu cử tự do và công bằng, điều cần thiết là U-crai-na cần thành lập chính phủ kỹ trị, đa đảng. Ngày 02/03/2014, Ngoại trưởng Mỹ lên kế hoạch tới thăm Ki-ép để bày tỏ sự ủng hộ đối với các nhà lãnh đạo tạm quyền mới ở U-crai-na.

- Đại diện cấp cao của Liên minh châu Âu bày tỏ “hy vọng tất cả mọi người ở U-crai-na sẽ hành xử có trách nhiệm nhằm bảo vệ sự thống nhất, chủ quyền, độc lập và toàn vẹn lãnh thổ của đất nước”, “cam kết hỗ trợ toàn diện thúc đẩy giải pháp chính trị, giúp giải quyết tình hình và giúp đỡ U-crai-na trong quá trình cải cách”.

EU tuyên bố sẽ phối hợp với IMF, Mỹ và Nga chuẩn bị kế hoạch trợ giúp khẩn cấp cho U-crai-na, sẵn sàng cấp cho U-crai-na 20 tỷ EURO để tiến hành cải cách, tạo các điều kiện kinh tế tốt nhất nhằm phát triển quan hệ trong tương lai, trong đó có việc chuẩn bị ký kết Hiệp định Liên kết giữa U-crai-na với châu Âu.

3. Liên hợp quốc:

Tổng Thư ký Liên hợp quốc Ban Ki Mun kêu gọi các bên xung đột tại U-crai-na bình tĩnh, tôn trọng độc lập, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của U-crai-na, kêu gọi đối thoại trực tiếp giữa tất cả các Bên quan tâm để giải quyết tình hình và quyết định cử Phó Tổng Thư ký đến Ki-ép. Hội đồng Bảo an Liên hợp quốc đã tiến hành họp khẩn cấp hai lần về tình hình U-crai-na, kêu gọi đối thoại chính trị toàn diện, kêu gọi các bên kiềm chế tối đa không làm tình hình xấu đi.

4. Trung Quốc:

- Khi xảy ra bạo loạn tại U-crai-na, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc cho biết Trung Quốc rất quan tâm đến diễn biến tình hình tại U-crai-na, lấy làm tiếc về nạn nhân thiệt mạng trong xung đột, chỉ trích hành vi bạo lực cực đoan, hy vọng các bên liên quan tại U-crai-na lấy lợi ích quốc gia và đại nghĩa dân tộc làm trọng, thông qua hiệp thương đối thoại để hóa giải bất đồng, sớm khôi phục trật tự xã hội, khẳng định không can thiệp vào công việc nội bộ của U-crai-na.

- Ngày 25/02/2014, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc cho biết, Trung Quốc nhận thấy, với nỗ lực của tất cả các bên, tình hình có phần nào lắng dịu, hy vọng rằng tiến trình chính trị giải quyết cuộc khủng hoảng tại U-crai-na sẽ tiếp tục được thúc đẩy trong khuôn khổ pháp luật. Trung Quốc sẵn sàng tiếp tục phát triển quan hệ đối tác chiến lược với U-crai-na trên cơ sở bình đẳng và cùng có lợi, sẵn sàng thảo luận các công việc liên quan với U-crai-na trong khuôn khổ song phương.

- Ngày 02/3/2014, Người phát ngôn Bộ Ngoại giao Trung Quốc bày tỏ quan ngại sâu sắc tới tình hình hiện nay tại U-crai-na. Trung Quốc chỉ trích các hành vi bạo lực cực đoan diễn ra tại U-crai-na vào thời gian trước, luôn thúc giục các bên hữu quan giải quyết hoà bình bất đồng nội bộ trong khuôn khổ pháp luật, nhằm thực sự bảo vệ quyền lợi hợp pháp của nhân dân các dân tộc tại U-crai-na, sớm khôi phục trật tự xã hội thông thường. Trung Quốc từ trước tới nay kiên trì nguyên tắc không can thiệp vào công việc nội bộ, tôn trọng độc lập, chủ quyền và toàn vẹn lãnh thổ của U-crai-na. Tình hình U-crai-na diễn biến đến mức ngày hôm nay là do có nguyên nhân của nó. Trung Quốc sẽ theo dõi sát sao diễn biến tình hình, kêu gọi các bên dựa trên cơ sở tôn trọng luật pháp quốc tế và chuẩn tắc quan hệ quốc tế, thông qua đối thoại và đàm phán tìm kiếm giải pháp chính trị cho các bất đồng, bảo đảm hoà bình và ổn định khu vực.

III. Nguyên nhân

Nguyên nhân dẫn đến sự sụp đổ nhanh của Tổng thống V. Y-a-nu-cô-vích bao gồm cả bên trong và bên ngoài, trong đó các nguyên nhân bên trong mang tính quyết định, nguyên nhân bên ngoài đóng vai trò rất quan trọng.

1. Nguyên nhân bên trong:

- Nguyên nhân trực tiếp là những sai lầm trong chính sách, hệ thống chính trị dưới sự điều hành của Tổng thống V. Y-a-nu-cô-vích đã không giải quyết được khủng hoảng, không sử dụng được các ưu thế của người đứng đầu Nhà nước (nắm trong tay đa số tại Quốc hội, lực lượng, sức mạnh...), liên tiếp mắc sai lầm (sử dụng sức mạnh không khôn khéo, không đúng thời điểm, thay đổi nhân sự (cách chức các quan chức quân đội cấp cao) vào lúc cần có sự trung thành của họ và cần sự ổn định...). Chính quyền đã không coi trọng đúng mức vai trò của các phương tiện thông tin đại chúng, trong khi phe đối lập tích cực sử dụng các kênh truyền thông đưa tin, đả kích chính quyền và kích động người dân.

- Nguyên nhân sâu xa xuất phát từ tình hình chính trị, kinh tế-xã hội nội tại của U-crai-na. Kinh tế U-crai-na suy thoái nghiêm trọng, dẫn đến tình hình xã hội bất ổn, bất bình gia tăng trong các tầng lớp xã hội. Năm 2013, GDP giảm 0,4% (năm 2012 chỉ tăng 0,2%), tỷ lệ thất nghiệp cao (gần 10%), nợ nước ngoài tăng mạnh (gần 40% GDP; năm 2014 phải trả 17 tỷ USD cho các khoản vay), nợ quốc gia lên đến 180%, đời sống người dân gặp nhiều khó khăn, thu nhập giảm, trong khi nạn tham ô, tham nhũng tăng. Người dân bất bình, nhiều người xuống đường không phải vì ủng hộ gia nhập EU hay đi với Nga, mà vì mất niềm tin vào chính quyền, bất mãn vì đời sống khó khăn.

- Sự phân hóa hai miền Đông-Tây và đấu tranh quyền lực giữa các phe phái hết sức gay gắt. Xuất phát từ các yếu tố lịch sử, U-crai-na từ lâu đã bị phân hóa thành hai miền với sự khác biệt về tôn giáo, văn hóa, tâm lý, lịch sử. Miền Tây gắn với châu Âu nhưng điều kiện tự nhiên không thuận lợi - núi nhiều, ít tài nguyên, kinh tế kém phát triển, là nơi lực lượng dân tộc cực đoan áp đảo, nhiều người thuộc lớp con cháu của các cảnh sát theo phát xít trong thế chiến thứ hai. Miền Đông gắn với Nga, nhiều nơi dân gốc Nga chiếm đa số; đây còn là nơi tập trung các xí nghiệp quốc phòng và công nghiệp quan trọng. Các nhóm tinh hoa xã hội và quần chúng không hàn gắn được sự chia rẽ về chính trị và sự khác biệt về văn hóa để đạt được đoàn kết dân tộc và thống nhất ý kiến về chiến lược phát triển quốc gia. Sự phân hóa này đã khiến cho tình trạng đối đầu giữa các đảng phái chính trị, đại diện cho các vùng miền trở nên sâu sắc.

- Nội bộ chính quyền mất đoàn kết, Đảng Khu vực cầm quyền bị chia rẽ nghiêm trọng. Một số quan chức của Đảng Khu vực (khoảng 80 người) đã từ chức hoặc chạy sang phe đối lập khiến cho phe đối lập trở thành đa số. Quân đội, cảnh sát, các tầng lớp trung gian hoặc nghiêng về phe biểu tình, hoặc tuyên bố trung lập; giới tài phiệt U-crai-na không còn nhiệt tình ủng hộ chính quyền do lo ngại bị châu Âu phong tỏa tài sản.

- Về chính sách đối ngoại, U-crai-na thiếu nhất quán trong triển khai chính sách cân bằng Đông - Tây, đã sai lầm trong định hướng tuyên truyền về hội nhập với châu Âu (xây dựng ảo tưởng cho người dân về việc gia nhập "thế giới văn minh" châu Âu mà không tính đến khả năng thực tế của đất nước, đặc biệt là phản ứng của Nga và những thiệt hại về kinh tế khi hoàn toàn ngả theo phương Tây).

2. Nguyên nhân bên ngoài:

U-crai-na có vị trí địa chính trị quan trọng ở châu Âu và thế giới, là khu vực lợi ích sống còn của Nga và là một trong những con bài chủ chốt của Mỹ và phương Tây sử dụng nhằm bao vây, cô lập nước Nga.

- Về phía Mỹ và các nước phương Tây:

+ Mỹ và phương Tây không che giấu ý đồ gây mất ổn định, lật đổ chính quyền của Tổng thống Y-a-nu-cô-vích; ngăn cản U-crai-na xích lại gần Nga và tham gia Liên minh Á - Âu. Với quan điểm cho rằng "vị trí của U-crai-na thuộc châu Âu", Mỹ và EU công khai can dự vào U-crai-na: hỗ trợ người biểu tình, đe dọa áp dụng các biện pháp trừng phạt chống chính quyền của Tổng thống Y-a-nu-cô-vích, hứa hỗ trợ chính quyền lâm thời hiện nay về chính trị và tài chính.

+ Từ lâu phương Tây đã công khai và ngầm ngầm ủng hộ lực lượng đối lập về mọi mặt, kích động tình hình căng thẳng leo thang, xây dựng kịch bản lật đổ chính quyền của Tổng thống Y-a-nu-cô-vích trong khuôn khổ nghị trường. Các chuyên gia phương Tây đã tuyển chọn và huấn luyện những phần tử người U-crai-na có tư tưởng bài Nga và chống chính quyền thân Nga để chuẩn bị tiến hành các cuộc cách mạng màu.

- Về phía Nga:

+ Chính quyền U-crai-na chịu nhiều sức ép từ phía Nga, đặc biệt là về kinh tế: Chiến tranh thương mại ở quy mô vừa và nhỏ như cấm nhập hàng hóa U-crai-na và gây khó khăn trong thông quan hàng hóa vào thị trường Nga, đe

dọa nâng giá khí đốt, đòi tiền nợ khí đốt (10 tỷ USD), xây dựng đường ống dẫn khí mới sang châu Âu, tạm ngừng các dự án hợp tác quan trọng với U-crai-na... đe dọa áp dụng các biện pháp mạnh tay hơn một khi U-crai-na ký Hiệp định Liên kết với EU như thay đổi chế độ thuế, hải quan, kiểm dịch, ủng hộ phong trào ly khai ở miền Đông, áp dụng cơ chế visa vào Nga cho công dân U-crai-na. Các biện pháp của Nga đã làm U-crai-na gặp nhiều khó khăn và buộc phải tạm dừng ký kết Hiệp định Liên kết với EU.

+ Ngay từ khi bắt đầu diễn ra biểu tình trên diện rộng tại U-crai-na, lập trường nhất quán của Nga là không can thiệp vào công việc nội bộ của U-crai-na, sử dụng đòn bẩy kinh tế để lôi kéo U-crai-na và giúp chính thể của ông V. Y-a-nu-cô-vích ổn định tình hình. Trong cuộc khủng hoảng chính trị tại U-crai-na, Nga tỏ ra khá thận trọng, tuyên bố ủng hộ một nước U-crai-na ổn định, không ủng hộ cá nhân nào tại U-crai-na.

IV. Dự báo tình hình U-crai-na

Dù lực lượng nào lên nắm quyền sẽ phải giải quyết các vấn đề sau đây mới có thể xác lập được sự ổn định lâu dài cho U-crai-na:

+ Tiếp tục tiến trình hòa giải dân tộc khi mâu thuẫn sâu sắc giữa các vùng miền và xu hướng ly khai còn mạnh. Tại Crum và Khác-cốp, bắt đầu diễn ra biểu tình phản đối chính quyền hiện nay, Crum tuyên bố đòi độc lập. Đây là bài toán khó khăn nhất cho lãnh đạo mới của U-crai-na.

+ Giải quyết các vấn đề kinh tế cấp bách như khôi phục sản xuất, cải cách kinh tế, tìm nguồn thu ngân sách (hiện đang trống rỗng, Bộ Tài chính U-crai-na thông báo cần 35 tỷ USD trong 2 năm 2014-2015 để ổn định tình hình), trả nợ nước ngoài đến hạn (17 tỷ USD trong năm 2014), trả lương cho người lao động và bộ máy công chức... Đây là thách thức rất lớn đối với chính quyền hiện nay.

+ Giải quyết các vấn đề tham nhũng, an sinh xã hội, nâng cao đời sống của người dân.

+ Xác định đường lối phát triển đất nước và chính sách đối ngoại. Hiện nay, lực lượng nắm quyền và đại đa số dân chúng đang hướng tới hội nhập châu Âu; nhiều khả năng quá trình đàm phán ký kết Hiệp định Liên kết giữa U-crai-na với EU sẽ được nối lại.

Trong mọi tình huống, tình hình U-rai-na tiếp tục chịu tác động lớn từ sự can dự của các nước phương Tây, nhất là Mỹ và Nga. Hiện nay, phương Tây,

nhất là Mỹ đang tác động mạnh vào quá trình hình thành các cơ quan quyền lực và sắp xếp nhân sự cấp cao. Nga sẽ không từ bỏ lợi ích của mình tại U-crai-na. Việc giữ U-crai-na trong “vòng ảnh hưởng”, hoặc chí ít là kiểm soát được U-crai-na ở mức độ nhất định, không cho U-crai-na gia nhập NATO có ý nghĩa sống còn về mặt an ninh đối với Nga ở sườn phía Tây.

V. Về định hướng công tác tuyên truyền

1. Công tác tuyên truyền góp phần giúp cho cán bộ, đảng viên và các tầng lớp nhân dân hiểu rõ tình hình biến động chính trị - xã hội diễn ra tại U-crai-na hiện nay một cách khách quan và trung thực.

2. Giúp cán bộ, đảng viên và nhân dân hiểu rõ những nguyên nhân gây ra biến động chính trị - xã hội, trong đó có vấn đề đa đảng và sự kích động chống phá của các nước phương Tây.

3. Chú trọng vào việc phát triển kinh tế xã hội, từng bước cải thiện đời sống nhân dân, chú trọng bảo đảm an sinh xã hội, việc làm và thu nhập, khắc phục những bất hợp lý về tiền lương, tiền công, trợ cấp xã hội, phù hợp với tình hình đất nước.

4. Phát huy vấn đề dân chủ, quyền con người đã được khẳng định trong Hiến pháp sửa đổi 2013.

5. Triển khai để Nghị quyết 28-NQ/TW của Ban Chấp hành Trung ương Đảng và Chiến lược bảo vệ Tổ quốc trong tình hình mới vào cuộc sống.

6. Nâng cao sức “tự đề kháng” trong cán bộ đảng viên và các tầng lớp nhân dân để góp phần vào cuộc đấu tranh chống “diễn biến hoà bình” của các thế lực thù địch và ngăn chặn “tự diễn biến”, “tự chuyển hoá” trong nội bộ có hiệu quả.

7. Đẩy mạnh tuyên truyền về việc quan tâm của Đảng và Nhà nước đối với hơn 10.000 người Việt Nam đang học tập, sinh sống và làm ăn tại U-crai-na. Đảng và Nhà nước sẽ có những biện pháp thích hợp để hỗ trợ, giúp đỡ những Việt kiều và người Việt Nam sinh sống và học tập tại U-crai-na.

8. Các cơ quan thông tin đại chúng đưa tin trung thực, khách quan về tình hình U-crai-na, không sao chép, không bình luận theo các luận điệu của các hãng thông tấn phương Tây. Chú ý khai thác thông tin của các hãng thông tấn báo chí chính thống của Liên bang Nga./.